

(din *Act venețian* avem o singură filă !), altele trei exemplare, uneori variante, dintr-o operă, alteori o mapă cu mai multe file care, fiecare separat, constituie câte un document, alteori un caiet conținând piese de teatru, versuri, fragmente de proză.

Așa stînd lucrurile, aș prefera să vă vorbesc despre natura documentelor. În arhiva noastră se păstrează manuscrise și dactilograme, cu intervenții manuscrise, de piese de teatru (originale, traduceri ori localizări), studii, articole, referate, acte, afișe și programe de spectacole. Dacă la acestea adăugăm scrisorile (atît de numeroase, încît constituie principalul, sub aspect cantitativ, compartiment al documentelor teatrale), care au însoțit trimiterăa unor piese la lectură, au vorbit de apariții, ori de succese ale unor premiere, au confirmat primiri etc., ajungem la cîteva mii.

— *Care este cel mai vechi dintre ele ?*

— O tipăritură *Napoleon la Schönbrunn și Sfînta Elena*, o piesă de teatru, prelucrare de Iancu Văcărescu „cu izvoare obscure” (G. Călinescu). Cît despre manuscrise, deși nu le avem numărate, v-aș răspunde la plural. Aș numi două, nedatate, dar cam din aceeași perioadă, ultimul sfert al veacului trecut : *Devotamentul*, piesă de teatru de Eugenia Frangoles (soția lui Samson Bodnărescu), piesă citită și adnotată de Eminescu ; și *Istoria esternă a teatrului rom[ânesc] de la 1856 încôce* de Grigore Silași, articol neîncheiat, despre teatrul din Moldova și Muntenia.

— *Care este cel mai important ?*

— Într-un fel, putem considera că cele mai importante — vă răspund din nou la plural — sînt cele enumerate mai sus, pe de o parte pentru vechimea lor, iar pe de alta pentru că ne-au rămas de la personalități. Dar foarte importante sînt și fondurile de manuscrise ale unor personalități ca Lucian Blaga, Dan Botta, Gib Mihăescu. Din manuscrisele celui din urmă, de exemplu, aflăm și ce intenționa să scrie.

— *Cum valorifică muzeul materialele teatrale ?*

— Prin toate formele de manifestare față de public, prin care muzeul și-a dobîndit un profil propriu, de neconfundat cu ale celorlalte muzee.

Unele documente menționate mai sus, de exemplu, au făcut obiectul unor comunicări științifice, altele au fost etalate în vitrinele expoziției de bază, ori în expoziții temporare, au apărut în revista „Manuscriptum”. Serile noastre de evocări literare, cunoscutele *Rotonde 13*, sînt însoțite deseori de lecturi și din aceste materiale.

De asemenea, prin Teatrul „Manuscriptum”, formă de manifestare căreia n-am reușit, din păcate, să-i asigurăm aceeași continuitate ca rotodelor. Spectacolele-lectură realizate în muzeu au tîns să aducă în conștiința publicului piese inedite ori uitate. Muzeul intenționează să reia spectacolele „Manuscriptum” și speră că ele se vor bucura de același succes ca *Bogdan Dragoș* de Eminescu, *Ochiul* de Radu Stanca, *Priveaga* de V. Voiculescu.

Paul TUTUNGIU

În fiecare lună, pe data de 13, „Muzeul literaturii române” organizează o Rotondă dedicată unui scriitor dispărut, care va fi evocat și omagiat de personalități ale vieții noastre literare, de cunoscuți și prieteni care i-au supra-

inițial, au fost publicate în două volume tipărite de M.L.R. (13 Rotonde 13, București, 1976, și Alte 13 Rotonde 13, București, 1981). Unele dintre aceste Rotonde au fost închinare unor personalități pentru care teatrul reprezintă o

Teatrul la „Rotonda 13”

viețuit, de membri ai familiei. Alocuțiunile și intervențiile, înregistrate pe bandă și apoi dactilografiate, păstrînd vivacitatea și prospețimea dialogului

„Bogdan Dragoș” de Eminescu la Teatrul „Manuscriptum”, regia Mihail Dimiu, 1974

coordonată esențială (Lucian Blaga, Vasile Voiculescu, Adrian Maniu, Liviu Rebreanu, Camil Petrescu) sau unor oameni de teatru, ca teatrologul Alice Voinescu sau dramaturgul „pur” Tudor Mușatescu. Acesta din urmă, evocat de Șerban Cioculescu, N. Carandino și Sergiu Dan (Rotonda Tudor Mușatescu s-a

desfășurat la 13 februarie 1973), a fost prezent recent în paginile revistei „Manuscriptum” (nr. 3 [48], anul XIII) cu un foarte important document inedit: Proiectul de înființare a unei Academii a Umorului românesc).

Ultima „Rotondă 13” a Muzeului literaturii române (luni, 15 noiembrie a.c.) a evocat personalitatea lui Mihail Sorbul, sărbătorind totodată și împlinirea a 60 de ani de la înființarea vechii „Societăți a Autorilor Dramatici”. Au participat acad. Șerban Cioculescu, Ioan Massoff, Dumitru Micu, Mircea Șeptilici, Ion Zamfirescu, Dinu Ian-

culescu. Vorbitorii au caracterizat omul și au comentat opera (mai ales profesorii Ion Zamfirescu și Dumitru Micu au subliniat importanța, locul și rolul teatrului lui Mihail Sorbul în contextul dramaturgiei românești).

Ioan Massoff a vorbit despre omul de teatru și implicațiile sociale ale operei sale, enumerând câteva variante necunoscute ale dramei istorice Letopisești. S-a reamintit prima reprezentație a piesei Patima roșie (adusă la Comitetul de lectură al Teatrului Național de Mihail Dragomirescu), cu marea actriță Elvira Popescu în rolul To-

fanei, spectacol jucat apoi și la Paris. Actorul Dinu Ianculescu a evocat sărbătorirea a 80 de ani de viață ai scriitorului la Uniunea Scriitorilor, după care a dat lectură confesiunii Debutul meu, text aflat în arhiva Muzeului literaturii române. În revista „Manuscriptum” s-au publicat diferite texte-mărturie de Mihail Sorbul, până atunci inedite: o confesiune la radio din 21 iulie 1965 (M, VIII, 4 [29], 1977), dramatizarea sa după romanul sadovenian Neamul Șoimăreștilor (M, IX, 2 [31], 1978 și M, IX, 3 [32], 1978).

A. GOCI

In memoriam

NELU IONESCU

S-a născut sub semnul modestiei și al decenței! Iată viața a purtat printre noi un zimbet sfielnic și prevenitor. Deschidea ușa cu mina, ezitant, în timp ce alții, care nu așternuseră pe hirtie nici jumătate din cîte replici așternuse el, o deschideau cu piciorul, autoritar. Avea încorporată o cantitate prea mare de bun-simț și înțelepciune, ca să se supere. Nu făcea, nimănui, nici cel mai mic rău, pentru că rău era destul în jurul lui.

Ne-am cunoscut prin telefon. I-am ascultat la radio piesa Neîncredere în foisor, mi-a plăcut, și nu-l cunoșteam pe autor. Bucuros, un prieten comun ne-a pus în legătură, pe fir, bănuind că o să-l bucure felicitarea mea. La puțin timp, ne-am găsit față-n față, și ne-a apropiat imediat timiditatea cu care simțeam că luptam amîndoi.

M-am bucurat de flecare nouă piesă a lui, m-am cutremurat în fața ultimei, în care și-a luat adio de la noi! Demn! Discret! Modest! Înțelept în fața înevitabilului! Atitudinea asta a fost, poate, cu adevărat ultima lui piesă, cu un mesaj limpede ca al tuturor celorlalte: mai întii, decență și demnitate!

Sîntem foarte puțini! Flecare plecare lasă un mare gol în dramaturgia noastră. Condeiul lui încă tînăr ar mai fi avut multe să ne spună. A plecat să povestească alurea subiectele care, fără doar și poate, îl obsedau, așteptîndu-și rîndul să fie așternute pe pagina albă. Noi nu le vom mai asculta niciodată.

Ce trist, înflorător de trist, sună astăzi, pentru noi toți, acest NICIODATĂ!

Tudor POPESCU